

Jadranski problem je nedjeljiv. Pitanje Jadrana i pitanje Julijske Krajine je jedno te isto pitanje. Dalmacija i Istra su jedna cjelina. Tako misle i tako rade i Talijani.

ISTRA

33. Dr. Čermelj Lavo
Dobroćakova 6/II
LJ. BLJANA

Uredništvo Jadranskog problema. Mi već sada stavljam ovaj list u službu toga plana. Mi pratimo i registriramo sav rad s druge obale za Dalmaciju.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

JULIJSKA KRAJINA I DALMACIJA

Kad je bilo riješeno pitanje Dalmacije, kad su ispražnjene »treće zone«, onda je razbijena jedna ispravna koncepcija: jedinstvenost jadranskog problema. Na jednoj je strani ostalo pitanje Julijske Krajine, a na drugoj se je počelo misliti posebno i samo o obrani Dalmacije, i to tako striktno o »obranu«, da je i nepravda učinjena sa Zadravom i Lastovom ostavljeno po strani kao nešto što se ne mora više voditi u evidenciji i što ne smije biti cilj nikakve akcije slobodnih Jugoslavena u Jugoslaviji. Do tada je postojao jedan jak front, koji se je borio za pravedno riješenje čitavog jadranskog problema u kompleksu, a olada je na jadranskom frontu nastao rascjep i na jednoj je strani ostala obrana Dalmacije, a na drugoj borba za Julijsku Krajinu.

Nastala je tako jedna pojava od historijske zamašnosti, jedna pojava, koja može da ima teške posljedice. Trebalo je za slavenstvo Jadrana boriti se sa jednog intranšigentnog i jedinstvenog fronta i nije se smjelo dogoditi, da na jednoj strani postoji velika jadranska organizacija, koja ima ekskluzivno obrambeno dalmatinski karakter, a na drugoj strani, da se za Julijsku Krajinu bori izolirana emigracija, nemoćna i bez jednog šireg oslonca.

Ono što se ne bi bilo drugdje dogodilo — dogodilo se kod nas. Na talijanskoj su strani, s njihovog stajališta, stvari drugačije shvatali. Tamo se i danas još na jadranski problem, u krajnjim idealnim ciljevima, gleda jedinstveno i radi se na njemu smišljeno i harmonično. Eto, i sad povodom otkrivanja spomenika Nazariu Sauru u Kopru, kojem je prisustvovao i sam talijanski kralj, čitava je svečanost bila udešena u skladu s talijanskim shvaćanjem jedinstva jadranskog problema. To nije bila slava heroju za »slobodu« same Istre, nego u prvom redu slava nekom »misioneru«, apostolu i mučeniku jadranske misli. Ta je slava bila više upućena »neoslobodjenoj« Dalmaciji, nego li »oslobodjenoj« Istri. Tako je ta slava, sa talijanskog stajališta, jedino i imala smisla.

Takva jedna stvar ne da se gotovo ni zamisliti na našoj strani, jer smo daleko od jednog shvaćanja, koje je ispravno, ili zato, jer smo suviše međunarodno korektni, obzirivi i pipavi. Velika jugoslavensko obrambena organizacija, zaslužna inače i vrlo aktivna organizacija, ne samo da nema u programu jedinstvenost jadranskog problema, pa se već po programu ograničava samo na obranu Dalmacije, nego niti u dnevnoj praksi ne pokazuje dovoljno elastičnosti, koja bi bila nužna. Toj se organizaciji doista sa jednog međunarodnog i diplomatskog gledišta nemože predbaciti nikakva imperijalistička agresivnost prema Italiji, ali još se sa jednog šireg jugoslavenskog stajališta možda može zamjeriti, da je možda zanemarila stvar Julijske Krajine i da nije tu učinila onoliko koliko je mogla da učini, čak i s obzirom na diplomatske obzire.

Široka masa, stotine hiljada članova te organizacije, to su oni koji u Jugoslaviji imaju shvaćanja za stvar Jadrana, oni koji možda jedini imaju za Jadransko shvaćanje i upravo zato bilo je potrebno, da se ta masa sljedbenika jedne ideje odgaja u jednoj potpunosti, ne osakaćenoj ideologiji. Nije se smjelo dozvoliti, da se godinama ore jedna ledina s jednim krajnjim plugom i da se stije jedno sjeme, koje nema prave vitalnosti. Dok se na jednoj strani razvila velika masovna organizacija za Jadransko, kojoj je cilj da brani ono što je u granicama Jugoslavije, na drugoj se strani prepustilo slabim jugoslavenskim maticama da se bore za nešto što je daleko krvavije i teže dostiživo, da propagiraju problem Julijske Krajine, koji iziskuje mnogo više snage, sredstava, umješnosti i shvaćanja. I da nisu na koncu same emigrantske organizacije preuzele čitavu tu stvar na sebe, danas se u Jugoslaviji više ne bi ni znalo za Istru. Na jednoj su se strani štampale čitave biblioteke o Dalmaciji (striktno dalmatinske obrambene stvari), izlazi i krasna revija (odlično uređjena), a na drugoj se emigracija bori za egzistenciju ovog malog lista i problem je velik za nju jedan godišnji kalendar... A to su samo neke površne karakteristike jedne pojave.

Tu je potrebno nešto učiniti. Treba dati i forsirati jednu inicijativu za koordinaciju, upotpunjavanje i harmonizaciju svih onih akcija, koje se vode za Jadransko, u prvom redu za to, da se poveže stvar Dalmacije i Julijske Krajine. Na našoj strani ne bi trebalo mnogo da se retušira program. Eto, naprimjer, ovaj naš list: mi vodimo komstantnu evidenciju o talijanskoj ofenzivi na Dalmaciju. Mi smo u tom obavješćivanju neumorni. Svaki broj našega lista ima vijesti o dalmatinskom treditizmu u Italiji. Mi u našoj publicističkoj akciji vezujemo Dalmaciju i Julijsku Krajinu, mi to moramo

PRETEP Z VOJAKI RADI SLOVENSKE PESMI SLOVENSKI FANTJE PRED VOJAŠKIM SODIŠČEM

Dopolnilo k događku v Žagi pri Bovcu

Gorica, dne 9. julija 1935. — (Agis) Prejeli smo k dopisu, ki smo ga priobčili v zadnji številki pod naslovom »Pretep z vojaki radi slovenske pesmi v Žagi pri Bovcu«, sledeče dopolnilo, ki v bistvu ne spreminja prejšnje vesti, vendar pa v marsičem razjasnjuje in utemeljuje ves potek.

V Žagi pri Bovcu se že delj časa nahaja četa alpinov. Dne 10. VI. 1935. so imeli tam nabor in kot navadno ob takih prilikah dajo fantje duška svoji žalosti, jezi ali veselju s prepevanjem, so storili to tudi tokrat. Prepevali so seveda slovenske pesmi. Nenadoma pa je navalil nanje neki narednik in je oklofutal nekega mladeniča. To je ostale tako razjezilo, da so ga prijeli in bi ga vrgli čez most, če mu niso priskočili na pomoč vojaki. Oboji so odnesli par bunk, brez drugih težjih posledic. Omenjeni narednik je potem, ko je bil na varnem obkrožen od svojih vojakov,

grozil fantu ki ga je oklofutal, da mu bo razrezal obraz, ga poslal v Italijo v bolnico in da bo potem, ko se bo vrnil že govoril in pel italijansko.

Glavno pa se je dogodilo par dni kasneje, kar pa je imelo hujše posledice. Domači fantje in dekleta so namreč priredili ples v neki hiši. Pridružilo se jim je tudi okoli 30 vojakov. Fantje so zapeli neko nedolžno slovensko pesem, ko jih je zopet nahrulil že zgoraj omenjeni narednik, češ da če hočejo govoriti i in peti slovensko, naj gredo v Avstrijo(!). Pri tem je dejansko napadel 25-letnega Antona Kutina, nakar se je razvil splošen pretep, ki je končal z že zadnjič omenjenim rezultatom. Splošen strah, ki je nastal med vojaki in alarm ki so ga povzročili, je vrgel na njih jako smešno luč. S puškami v rokah so obkolili vas ter začeli loviti fante.

Naslednjega dne so prišli še karabinerji iz Bovca in Srpenice. Komandant

polka alpincev s celim štabom oficirjev itd.

ZADNJIČ OMENJENE ARETIRAN-CE T. J. KUTINA ANTONA, PICULINA ANTONA TER ANDREJA IN ALOJZA ROTA (SLEDNJIH NISMO V PREJŠNJI ŠTEVILKI OMENILI S PRAVIM IMENOM), BO SODILO VOJAŠKO SODIŠČE IN NE KOT SMO MISLILI IZREDNO SODIŠČE V RIMU.

Od onega časa hodijo vojaki po vasi vedno le v večjih skupinah ter popolnoma oboroženi. Umevno je, da so vaščani vsi preplašeni in se boje mašćevanja. Celo govoriti se boje glasno. Zlasti se boje za usodo omenjenih fantov. S tem spopolnjujemo v podrobnosti prejšnjo vest, hotec pri tem predvsem pokazati na glavnega krivca, ki je povzročil vso zadevo. Plačali bodo seveda naši fantje.

ZAGONETNA ARETACIJA

Dvainsvetletna Tončka Cigale odvedena v zapor

Idrija, 21. junija 1935. (Agis). Iz Godovića poročajo, da so organi javne varnosti aretirali prejšnji teden 22letno Tončko Cigale, doma iz Novega sveta pri Godoviću. O vzroku te aretacije ni nikomu nič znanega in tudi ka-

rabinerji nočejo dati nikakršne izjave. Za enkrat niti ni znano kjer se aretiranka nahaja, domneva pa se da so jo odvedli v Idrijske zapore. O usodi bomo se poročali kakor hitro nam dospejo podrobnije informacije.

PET MLADIĆA IZ ČRNOG VRHA ČEKA PROCES PRED SPECIJALNIM TRIBUNALOM

Trst, jula 1935. O stradanju jedne grupe mladića iz Črnog vrha pisala je »Istra« više puta. Njih petorica imala bi doći doskora pred Specijalni tribunal u Rimu. Nalaze se u zatvoru u Rimu. Ovi su: Pivk Franc, Rejec Franc, Rudolf Jakob, Lampe Ivan i Kavčič Simon. O Konreću Jakobu i Tomincu Maksimilijanu nema nikakvih informacija.

OBSODBE RADI ODTEGNITVE NABORU

Gorica, julija 1935. — (Agis). — Vedno češće so obsodbe radi odtegnitve od nabora. Prizadeti so predvsem naši ljudi, ki se ne spoznaju u tolikih dekretih in ukazih, ki jih z dneva u dan kopicijo nad njimi. Tako je bil obsojen v Gorici na eno leto zopora, toda pogojno, Edvard Zavrtnik, star 26 let, doma iz Solkana.

DVE OBSODBI

Filip Vončina iz Gornje Tribuše se je izselio u Jugoslaviju brez potnoga lista. Te dni je bil u Italiji obsojen na 4 mesece zopora in 3.000 lir globe radi skrivne izselitve. Eno leto zopora pogojno pa je dobio 33letni Boris Klavžar iz Gorice, ker se ni predstavio naborni komisiji.

IZBAČENI SLAVENI IZ FAŠISTIČKE PARTIJE

U fašističku partiju se prisilno upisuju i mnogi Slaveni. Ali partija ima okapanja s njima, jer oni nisu dušom fašisti. Zato je vodstvo prisiljeno da sve češće izbacuje iz stranke takve članove. »Il Popolo di Trieste« javlja, da je gorička fašistička federacija izbacila četiri člana partije iz nekih goričkih sela, i to Eugena Goljevščeka, Pavla Likara, Vilima Manfredu i Markiča Petra. Oni se nisu, navodno, držali zakletve.

NOVI SEKRETAR FAŠIJA U IDRIJI

Za sekretara fašija u Idriji postavljen je De Guidi dott. Lorenzo. Do sada je bio sekretar Plinio Mutto Accordi.

činiti, jer smatramo da je to jedan plan i sa talijanskim strane. Strani publiciste, kad tretiraju stvar talijansko-jugoslavenskog razmimoilaženja nemogu da stvari gledaju drugačije nego što ih gledamo mi. Da citiramo samo knjige Francuza Pierre Jacquina i Nijemca Josefa Mürza. Mi, dakle, stvari gledamo kako treba i čitatelji našega lista informirani su temeljito o talijanskim aspiracijama na Dalmaciju. Nije, međutim, stvar Julijske Krajine bolje obrađena ni u širokim masama Jugoslavije. Na toj stra-

ŠIRILO-METODSKI KRIJESOVI PO ISTRI I NA KRASU

Manifestacija, koju Jugoslaveni Julijske Krajine neće nikada zaboraviti.

Pred par dana prošao je svetak Cirila i Metoda. Jugoslaveni su ga u slobodnoj Jugoslaviji proslavili. Oni slave one, koji su postavili prve temelje kulturnoj historiji Slavena. Ali i Jugoslaveni u sadašnjim granicama Italije ne zaboravljaju svoje velike svece. Italija ih progoni, ne dozvoljava, da se njihovim imenima krste dieca i da se oltari u crkvama posvećuju njima, te su u nekim selima upravo zbog toga i pretvoreni kipovi na oltarima Sv. Cirila i Metoda u San Pietra i San Paola...

Ali i ove godine gorili su u noći dana Sv. Cirila i Metoda po istarskim bregovima kresovi kao i u ona sretna vremena prije rata. Javljaju nam iz Buzetštine da su te noći s čičkih bregova plamsali kresovi zapaljeni tajno i demonstrativno.

Iz južne Istre dobivamo također takve vijesti. Zbog toga su u nekim selima provedene racije i ispitivanja od strane karabinjera.

Na tršćanskom Krasu su kresovi također gorjeli, a što je karakteristično tamo se omladina toga ove godine i nije bojala, nego je upravo odvažno, javno pristupila tome poslu ne bojeći se progona.

UTJERAVAMO DUŽNU PRETPLATU

Ko ne podmiri zaostalu pretplatu do augusta mjeseca bit će predan našem odvjetniku, koji će utjerati tu pretplatu sudbenim putem.

Teška srca smo se odlučili na ovaj nesimpatičan korak, ali u interesu naše opće stvari moramo da ovako postupamo, jer ovaj naš list ne smije da propadne.

Ovaj se apel ne odnosi na one poštene i savjesne pretplatnike koji vrše svoju dužnost prema listu i prema našoj općoj stvari. Njima zahvaljujemo na pomoći, koju nam ukazuju šaljući redovito pretplatu.

ni treba zagrabit u problem temeljito. Tu treba nešto učiniti. Na toj strani treba reparirati nešto što je kroz deset godina propušteno. Na koji način? Na to se ne može jednostavno i ukratko odgovoriti. Tu inicijativa ulazi u drugu svoju fazu: u fazu plana. A ta je faza više stvar jednog širokog dogovora s ljudima nego li teme za članak.

Mi međutim već sada stavljam ovaj list u službu toga plana i spremni smo na svaki rad. — (im)

Tradicije rimskog carstva nalažu nam da civilizujemo sve što možemo. Niko nam ne smije zamjeriti kad nosimo kulturu barbarima. — (Ošišani jež)

JUGOSLAVENSKO DRŽAVLJANSTVO

BEZ TAKSE ZA EMIGRANTE

ZAVIČAJNOST U OPĆINI SE STIČE AUTOMATSKI

U novom finansijskom zakonu, koji se nalazi u raspravljanju pred Skupštinom, postoji i ovaj predlog zakona o sticanju državljanstva. Po tom zakonu bi svi naši emigranti mogli dobiti državljanstvo bez ikakvih taksa, koje su do sada iznašale oko 1000 Din, a zavičajnost u općini bi se steklo samim aktom o državljanstvu. Ovaj predlog će biti ovih dana uzakonjen.

IZVOD PREDLOGA ZAKONA O BUDŽETSKIM DVANAESTINAMA ZA MJESECE: AUGUST, SEPTEMBAR, OKTOBAR, NOVEMBAR, DECEMBAR 1935 I JANUAR, FEBRUAR I MART 1936 GODINE.

§ 65.

»Izuzetno od propisa Zakona o državljanstvu, Sloveni po rasi i jeku, dodeljeni i naseljeni u jednoj od općina Kr. Jugoslavije moći će steći jugoslavensko državljanstvo ako najdalje do 31 III 1936 podnesu nadležnoj općupravnoj vlasti prvoga stepena molbu za izuzetan prijem u jugoslovensko državljanstvo i ako ministar unutrašnjih poslova, po slobodnoj ocjeni, ovu molbu uvaži i o tome izda odluku.

Molba važi i za ženu. Molba oca odnosno udove važi i za maloljetnu djecu.

Prijemom državljanstva molilac stiče zavičajnost u općini nastanjenja.

Po ovom paragrafu primjenjivat će se propisi o državnim samoupravnim taksama samo u pogledu lica koja plaćaju preko 1000 dinara neposrednog državnog poreza. Ostala lica oslobođaju se svih državnih i samoupravnih taksa kako za nabavku potrebnih isprava za molbu, tako i za ostale radnje po ovom paragrafu.

TALIJANSKO-JUGOSLAVENSKI ODNOSI

FRANCUSKO-TALIJANSKI VOJNI
PREGOVORI I JUGOSLAVIJA

»Echo de Paris« od 2. jula, donosi komentar o francusko-talijanskim vojnim pregovorima, u kome se između ostalog kaže:

»Kralak boravak generala Gamelina u Rimu skrenuo je pažnju javnosti na francusko-talijanske pregovore, koji se već vode od februara meseca. U prvom trenutku se mislilo da će doći do zaključenja sporazuma, ali se tek sada vidi da se neće tako brzo doći do konačnog rješenja. Zasad generalštabovi dviju zemalja i dalje proučavaju opće prilike.

U vezi s tim postavljaju se dva problema: 1) izgleda da francuska i talijanska vojska ne mogu ništa, preduzeti u pogledu zaštite austrijske nezavisnosti bez osiguravanja vojne pomoći Jugoslavije. Jugoslovenska vojska je jedina vojska među našim saveznicima, koja raspolaže protiv Njemačke jednim ofenzivnim izlazom, na zapadu od Blatnog jezera. S druge strane, između Italije i Jugoslavije ili, da se drukčije izrazimo, između Italije i Male antante, još ništa nije postignuto. Prilikom daljeg vođenja pregovora sa Italijom, Francuska mora voditi računa o ovim činjenicama.

TITULESCU JE PRISTAŠA POBOLJŠANJA ODNOSA IZMEDJU ITALIJE I JUGOSLAVIJE

Veliki pariški list »Echo de Paris« od 2. jula, povodom posjete g. Titulescuu Londonu ima od svoga naročito dopisnika telegrafski izvještaj, u kome se kaže:

»Prisustvo g. Titulescuu u Engleskoj je značajno, s obzirom na istaknutu ulogu koju je nedavno odigrao u zaključenju sporazuma uzajamne pomoći između Francuske i Čehoslovačke s jedne strane, i Rusije s druge strane. G. Titulescu treba da uskoro zaključi jedan sličan sporazum sa Sovjetskom Rusijom.

Pored ovoga britanska vlada se savjetuje sa g. Titulescuom o funkcionisanju sistema kolektivne sigurnosti u podunavskoj zoni. Što se g. Titulescuu lično tiče, on je na svaki način pristalica poboljšanja odnosa između Jugoslavije i Italije.

DOZVOLJEN JE ULAZ TALIJANSKIM LISTOVIMA U JUGOSLAVIJU

A što je s jugoslovenskim listovima, kojima je zabranjen ulaz u Italiju

Poznato je, da već par godina nisu talijanski listovi mogli da ulaze u Jugoslaviju. Dolazio je tu i tamo po neki list, manje poznat i manje važan. Ali i od velikih dnevnih listova nije smio ni jedan. Sad javljaju novine, da je riješenjem ministarstva unutrašnjih poslova odobren ulazak i raspisivanje u Jugoslaviji talijanskim listovima »La Tribuna«, »Corriere della Sera«, »Il Popolo d'Italia« i »La Stampa«, koji izlaze u Italiji.

Ovim nas povodom interesuje, da li će Italija sada dozvoliti jugoslovenskim listovima ulazak u njezine granice ili će i dalje progoniti čak i najnaivnije »Glasnike Svetoga Antona«.

U JUGOSLAVIJI IMAJU I CI-GAN SVOJU ŠTAMPU, A U ITALIJI JUGOSLOVENI NE- MAJU NITI JEDNOG LISTA

Tršćanski »Il Piccolo« od 22. juna je donio članak, u kojem piše o listu jugoslovenskih cigana, koji izlazi u Beogradu pod naslovom »Romano Lil«. Taj list izlazi na ciganskome jeziku. Znači, da su Cigani osjetili potrebu za svojim listom, kad ga izdaju. »Piccolo« to registira, ali zaboravlja da je Italija za branila Jugoslovenima u Julskoj Krajini svaki i najmanji listić na njihovom jeziku. U Jugoslaviji imaju svoju štampu i Cigani, a u Italiji se jednom autohtonom, starom i kulturnom narodu to pravo ne da.

LJETOVANJE TALIJANA NA KRASU I ASIMILACIJA SLAVENSKOG SELA.

U jednom članku pod naslovom »Kraška visoravan idealno ljetovalište«, piše »Il Popolo di Trieste« od 3. jula, da tršćanski građani ne mogu da traže ugodnijeg ljetovanje od onoga na Krasu. Iznosi sve pogodnosti i ljepote Krasa, a na koncu kaže, da je pored svega toga, pored jeftinoće i zdravlja, potrebno voditi računa i o tome, da ljetovalnice tršćanskih Talijana na Krasu doprinose asimilaciji kraškog slavenkog svijeta.

»DOBRO SRCE« DUCEOVO

Općine Vižinada, Višnjana i Grožnjana u Istri su bile teško postradale od grada 21. juna. Postradali su naročito vinogradi. Sada donosi puljski »Corriere istriano« da je Mussolini darovao tim trima općinama zajedno 10.000 lira (deset hiljada), kako bi se moglo pomoći seljacima koji su najviše nastradali.

Ako se tu velikodušnu pripomoć podijeli pravedno po površini upropaštenih vinograda i usjeva, dobit će svaki seljak 25 centezima po upropaštenom hektaru vinograda ili usjeva. Ali — glavno je dobrovolja i dobro srce.

ZADARSKI »DOPOLAVORISTI« U RIMU

Velike manifestacije za Dalmaciju u Rimu

Zadar, jula. — Dopolavoro iz Zadra organizirao je izlet u Rim. Taj se izlet pretvorio na mjestima u manifestacije za »neoslodjenu« Dalmaciju i demonstracije protiv Jugoslavije. Tako su ti dopolavoristi otišli pred spomenik Neznatnog vojnika sa dalmatinskom zastavom oмотаном u crni flor. Jedna grupa je položila lovor-vijenac na spomenik, a ti koji su položili vijenac bili su obučeni u dalmatinske narodne nošnje — Tu su nastali poklici za »neoslodjenu« Dalmaciju.

Još veće demonstracije su se ponovile u prostorijama Ratnih dobrovoljaca. Tu su Zadane dočekali zastupnik Coselschi, predsjednik Ratnih dobrovoljaca, Comm. Pescosolido, također jedan od poznatih »Azzurra« i zastupnik Dudan (inače »conte di Vrljica«). Coselschi je održao dug govor u kojem je između ostalog kazao kako »ratni dobrovoljci vode neprekidnu i

nezainteresovanu propagandu za Dalmaciju, bilo pripremajući odijela za siromašnu dalmatinsku djecu, bilo podržavajući na intelektualnom polju imperijalistička prava Italije« (citirano po »San Marcu« od 29. juna). Ujedno je obećao da će u julu doći u Zadar, po svoj prilici prigodom osvećenja zastave »Azzurri di Dalmazia« iz Macerate u Zadru.

Dopolavoristi su posjetili i sjedište »Dante Alighieri«. I tu je bio prisutan on, Dudan. I tu su se ponovile manifestacije za Dalmaciju. Generalni direktor Dopolavora je održao žestok govor u kojem je obećao slobodu cijele Dalmacije. Pri odlasku na stanici su se demonstracije ponovile.

Medjutim Duce ih nije primio, iz taktičkih razloga. Sve to što se govorilo i vikalo može, dakle, da se prebaci na »neodgovorne elemente«.

BALILE IZ JUGOSLAVIJE U FAŠISTIČKIM LOGORIMA

Tri stotine djece iz Zadra i Jugoslavije upućeno na ljetovanje u Italiju

Zadar, jula. — Fašističke vlasti sa kupe svake godine preko ljeta svu talijansku i talijansku djecu iz Dalmacije i ostalih krajeva, pa ih šalju u posebne fašističke logore u Italiju. Lanijske godine smo opširno pisali o odgoju kojega ta djeca dobivaju u tim logorima. Djeca su u tim logorima u vojničkim formacijama, uvijek u uniformi, a glavni je cilj da im se usadi mržnja protiv države iz koje dolaze.

Ove godine je upućeno 300 djece iz Zadra, iz ostale Dalmacije i iz drugih gradova u Jugoslaviji, u te kolonije. Zadarski »San Marco« od 3. o. mj. posvećuje vrlo dug članak o odlasku te djece iz Zadra pod naslovima: »Duce za sinove naroda« — Tri stotine dalmatinske djece vježbat će mišice i duh kako bi sutra postali odlični vojnici domovine.

Kroz Zadar je prošlo ovih dana 96 djece iz Splita, Šibenika, Hvara itd., koji su upućeni preko Venecije u koloniju fašista za inostranstvo. U isto vrijeme otišlo je iz Zadra 25 djece iz Sarajeva za Ankonu. Sva ta djeca došla su u uniformama balila i mladih Talijanka. U Zadru im je sa stra-

ne vlasti priredjen doček, vodjeni su po gradu i počašćeni. Održani su im govori u kojima ih se upućivalo u fašistički duh i stavljalo im se na srce da budu fašisti i pioniri talijanstva u »neoslodjenoj« Dalmaciji. Naročito su im isticali kako se Duce i Italija brinu za njih.

SVEČAN DOČEK DALMATINSKE DJECE U TRSTU.

Trst, jula. — U srijedu 3. o. mj. prošlo je kroz Trst 80 djece iz Dalmacije, koji su upućeni u fašističke kolonije u Italiji. »Societa Dalmatica« u Trstu organizirala je svečan doček te djece. Pri dolasku parobroda dočekala je jedna grupa tršćanskih Dalmatinaca te »Balile« i »Piccole italiane« na obali. Održani su govori i podravi. Djeca su pjevala dalmatinsku himnu.

»AZZURRI DI DALMAZIA« U ZADRU.

Zadar, jula. — Sredinom jula imaju da dodju »Azzurri di Dalmazia« iz Macerate u Zadar. U Zadru će posvetiti svoj barjak (gagliardetto). Zadarski fašisti spremaju svečan doček.

BIVŠI MINISTAR RATA GEN. ZUPPELLI

ŠALJE PORUKE TALIJANIMA U
DALMACIJU, NEKA ČEKAJU

Poslije otkrivanja spomenika borcu za talijanstvo Istre Nazariu Sauru u Kopru, u prisustvu talijanskog kralja, poslao je koparskom načelniku jedno pismo general senator Vittorio Zuppelli. On je prisustvovao svečanostima otkrića. Zuppelli je bio na početku svjetskog rata ministar rata. Rodom je iz Kopra. U tom pismu piše on o heroizmu i apostolstvu Saura i sjeća se kako su istarski Talijani čekali puni vjere »oslobodjenje«, koje je moralo doći. Tako moraju biti strpljivi i ostali Talijani »koji su još pod tuđinskim jarmom, jer će i njihova sloboda doći«....

TRAGEDIJA TALIJANSTVA DALMACIJE

U Milanu je ovih dana izišla jedna nova iredentistička knjiga o Dalmaciji. U izdanju Ed. Oltremare izišla je knjiga »Adriatico in fiamme« (Jadran u plamenu), koju je napisala Bencivich Anna. Knjiga ima 301 stranicu, a stoji 12 lira. U njoj se govori o talijanskoj, rimskoj i venecijskoj prošlosti Dalmacije, a jedno poglavlje govori o nasilju, koje vrši Jugoslavija nad »Talijanima« u Dalmaciji. To poglavlje nosi naslov »Tragedija talijanstva Dalmacije«.

PROTIFAŠISTIČNI LETAKI NA FAŠISTIČNI PROSLAVI

Gorica, juna 1935. — (Agiš) — Pred mesecem so imeli bivši vojnici na kraju, kjer so se vršile borbe v okoli Gorice svojo proslavo. Kot se navadno to vrši, se je tudi letos vršilo z muziko, obhodom in govori. V razliko pa je omeniti le to, da je potekla vsa proslava dokaj klavirno, in razen uniformirancev, ki so se jo morali udeležiti, ni bilo drugih manifestantov. Tudi je poteklo vse nekako prisljano in pod nekim čudnim dojmom. V veliko začudenje vseh, zlasti pa goriške policije, je bilo vse polje, celo cesta koder je šla povorka, vsa posuta s protifašističnimi letaki, v slovenskem in italijanskem jeziku. Policija si tega ni znala razlagati in zato tudi ni bilo posebnih progono. Vedeli niso od kje izvira, zlasti ker so mislili, da so vse nevarne elemente spravili na varno in jih onemogočili. Okoličani so bili tega zelo veseli, posebno še, ker so videli veliko jezo goriških policistov, ki so brez uspeha skakali in iskali krivcev. Med zastopniki ki so se udeležili te manifestacije, jih je prišlo tudi precej iz Rima, poslanih direktno od Mussolinija. Ti so kazali vidno svojo nezadovoljnost, kar je napravilo vso zadevo še bolj mučno.

PRIHOD VOJAŠČINE NA JUGOSLOVANSKO MEJO!

Idrija, juna 1935. — (Agiš) — V obmejnih vaseh okrog Godoviča so v drugi polovici tega meseca izvršili po hišah popis prostih sob in prostorov zaradi prihoda vojakov. Domnevalo da je prihod vojašćine v zvezi z nameranim nadaljevanjem utrdbenih del ob meji, katere so začasno prekinili bog si vedi pod kakšnimi uplivi.

Z OBMEJNIMI UTRDEAMI BODO NADALJEVALI

Idrija, 21. juna 1935. — (Agiš) — Iz raznih ukrepov, ki so jih merodajne oblasti izdale v obmejnih krajih se da sklepati, da bodo v najkrajšem času pričeli nadaljevati razna utrdbeni dela v obmejnem pasu pri Godoviču. Tu so že lani zgradili mnogo kavern in rogov, žičnih ovir in drugih naprav, so pa nenadoma prekinili vsa dela. Z mesecem julijem pa bodo najbrže z vsemi temi deli nadaljevali. Prebivalstvo je zaradi novih odredb silno razburjeno.

Veliki manevri italijanske vojske na avstrijski meji

Kakor vsako leto se bodo letos vršili v Italiji veliki manevri, ki pa bodo po obsegu prekašali vse druge. Udeležilo se jih bo okoli osem divizij, kar pomeni skupno okoli 500.000 ljudi in se bodo vršili koncem avgusta. Vršili se bodo v oblasti Bozenske armije. Posebni manevri pa se bodo vršili poleg prejšnjih v obmejnih severnih pokrajinah, kar ima seveda svoj poseben namen. Te divizije bodo tudi po nekih poročilih številčno ojačene. Udeležilo se jih bo sam predsednik vlade Mussolini. Dodali bi samo še to, da se vrše te vojaške vaje v času, ko stotisoči v Italiji naravnost stradajo. — Agiš.

U TRSTU PONESTAJE TRŠĆANA

»Il Popolo di Trieste« od 4. o. mj. donosi jedan interesantan članak o sastavu pučanstva u Trstu. Iz tog članka proizlazi da oko 50 posto današnjih stanovnika Trsta nisu Tršćani, već su došli iz vana. To se dokazuje statistikama iz kojih se, na pr. vidi, da stanovnici Trsta stariji od 35 godina pripadaju skoro za 3 petine strancima, tj. onima koji nisu rođeni u Trstu.

Trst ima 249.574 stanovnika, a od toga su ispod 35 godina 156.520, dok su ostali stariji. Kroz zadnje tri godine umrla su u Trstu 9.804 lica, a od toga pravih Tršćana rođenih u Trstu 4.990, tj. malo više od polovice, što znači da se kroz dvadesetak godina stanovništvo Trsta bitu u ogromnoj većini novo, bilo iz okolice, bilo iz Italije.

VATIKANSKI SLUŽBENI ORGAN PIŠE O PLEMENITOM SLOVENSKOM JEZIKU,

KOJI JE TAKO PODESAN ZA IZRAŽAVANJE
NAJVIŠIH POJMOVA I ČUSTAVA
RELIGIJE

Sad povodom Euharističkog kongresa u Ljubljani, kojemu je prisustvovao papin legat kardinal Hlondl, boravio je u Ljubljani i posebni izvištel službenog vatikanskog organa »Osservatore Romano« dr. Mario Böhm. On je vrlo slikovito i sa zanosom opisivao u vatikanskom organu u nekoliko navrata (1, 2, 3 i 4 jula) same svečanosti i ono što je inače vidio u Ljubljani. U tim dopisima, koji su objavljivani na najvidnijem mjestu u listu, on je pun oduševljenja za Sloveniju. Naročito je velik utisak na vatikanskog novinara učinilo slovensko pjevanje na kongresu. On kaže na jednom mjestu u dopisu:

»Neka je blagoslovljen izum radia, koji prenosi to pjevanje u plemenitom slovenskom jeziku, koji je tako podesan za izražavanje najviših pojmova i čustava religije«.

Na talijanskom jeziku bilo je to rečeno ovako:

»E benedetta la scienza che la diffonde così nella nobile lingua slovena, che tanto si presta ad esprimere i sublimi concetti e sentimenti religiosi.«

Smatrali smo potrebnim da ovo zabilježimo i da potcrtamo ovako pisanje vatikanskog službenog glasila »Osservatore«, da bi to ostalo zabilježeno na stranicama našega lista i da bi se opazila razlika između ovih riječi i onoga što se s tim »plemenitim slovenskim jezikom« događa u Juljskoj Krajini i u samoj crkvi, i to ne samo zbog akcije fašističke Italije, nego i zbog toga, jer visoki crkveni predstavnici u Juljskoj Krajini imaju o slovenskom i hrvatskom jeziku sasvim drugačije pojmove.

KONKORDAT IZMEDJU JUGOSLAVIJE I VATIKANA BIT CE POTPISAN OVIH DANA

Jugoslavenski ministarski savjet ovlastio je ministra pravde dra Auera da posjeti skorihi dana Rim i da tamo potpiše konkordat s Vatikanom, koji je već izrađen.

FAŠISTIČNA NIVELACIJA V OBMEJNI CERKVI

Gorica bo povrnila Oglejnu svetniške
ostanke

Leta 1751 je bilo konec oglejskega patriarhata, ki se je razdelil v dve nadškofiji, videmsko in goriško ali, lahko bi tudi rekli, v furlanski in slovenski del. Oglej je izgubil svoje ime, ostala mu je le njegova bazilika in stara slava. Tudi cerkvene dragocenosti in relikvije so se razdelile med Vidmom in Gorico ter so bile tja prenesene v slovesni procesiji.

Tako je ostalo skoraj celih dvesto let, dokler ni prišel fašistični režim, ki skuša povsod obnoviti staro rimsko in italijansko slavo, in sedanjí goriški nadškof Margotti, ki mu v tem zvesto pomaga. Zdal prinašajo italijanski listi vest, da bo oglejska bazilika dobila nazaj svoje svetniške ostanke in druge dragocenosti in se vsa Furlanija pripravila na to, da se izvrši prenos relikvij v najsvečanejši procesiji. Nam ni mogoče presoditi, kakšen pomen naj bi imel prenos teh ostankov iz nadškofijskega sedeža v borno furlansko vas, če se obenem ne vzpostavi stari oglejski patriarhat. Da bi se obenem izvršil enak prenos tudi iz Vidma, o tem ni čuti. Zdi se nam, da tega prenosa ne narekujejo ravno preveč pobožni nagibi, saj nam je v spominu kampanja obeh tržaških listov za premestitev goriške nadškofije v Oglej. Morda je to prvi korak...

JUBILEJ POSLEDNJE MATURE HRV. GIMNAZIJE NA RIJEČI

Dne 17. jula ove godine pada četrdeseta godina od posljednje mature u historijskoj hrvatskoj gimnaziji na Rijeci. Ta gimnazija je bila osnovana 1627 i znači u našem nacionalnom životu na onoj zemlji, koja je sada pod Italijom, neizmerno mnogo. Tu se započela i vodila jedna historijska borba protiv tuđinstva u svakom pogledu. Naša gimnazija na Rijeci kroz gotovo tri stoljeća bila je žarište hrvatskog patriotizma i domoljublja. Rijeka hrvatska gimnazija bila je i žarište političkog odgoja, odgojivši bezbroj muževa, čija su imena u našoj kulturnoj i političkoj povijesti zabilježena zlatnim slovima. Posljednji ispit zrelosti na hrvatskoj gimnaziji na Rijeci, održan je prije 40 godina: 1895. I ti maturanti, posljednji maturanti hrvatske riječke gimnazije, proslavili će ovih dana 40-godišnjicu mature. Od njih živi još 19 nekadašnjih maturanata i ti 17 jula slave 40-godišnjicu mature na Sušaku. Bit će na domak svoje stare hrvatske gimnazije na Rijeci, gledat će je s ove strane mrtvog kanala Rječine, oživit će dane svoje najljepše mladosti, oživit će uspomene na dane njihove borbe sa talijanima po riječkim ulicama, i sakupljeni oni će se vratiti za 40 godina unatrag na najveći dan njihovog života, kada su dobili maturalsnu svjedodžbu. Za njih najljepši, za sve nas dan jakog prizvuka tuđe, jer su njihove hrvatske svjedodžbe bile ujedno posljednje, koje su izdane na Rijeci.

RAT ABESINIJE I ITALIJE JE SIGURAN I NEIZBJEŽIV

Sukob u Istočnoj Africi između Italije i Abesinije uzima sve ozbiljniji karakter. Jedna za drugom izjavile su se nade da će se ovaj sukob, koji već tako dugo uznemiruje cijelu svjetsku javnost, riješiti mirnim putem. Redom prepadaju svi pokušaji da se nađe jedno kompromisno rješenje kojim bi se mogla zadovoljiti Italija a koje ne bi značilo potpuno zrtovanje suvereniteta samostalne abesinske države, jedine zemlje na crnom kontinentu, koja je ostala pošteđena od kolonizatorskih osvajanja evropskih velesila.

Posljednji pokušaj za posredovanje i kompromis bio je put engleskog ministra Edena. Svoj neuspjeh lord Eden je otvoreno priznao u svom eksponatu koji je održao poslije svoga povratka iz Rima i Pariza u Donjem Domu. U svom govoru izložio je razloge koji su englesku vladu rukovodili da intervenira u ovom sporu, navodeći da je ne vode posebni britanski interesi nego njena vjernost Društvu naroda, čiji su članovi obje zavadjene strane, kao i želja za očuvanje svjetskog mira. Engleska, sa svoje strane, htjela je da pruži konstruktivan prilog za rješenje spora, za sada privremenog karaktera, koji se, po riječima samoga g. Edena, scodi na ovo:

«Da bi se konačno riješilo talijansko-abesinski spor, britanska vlada izjavljuje da je voljna da Abesiniji ustupi komad teritorija u Britanskoj Somaliji, kako bi Abesinija dobila slobodan pristup na more. Ovo ustupanje sa britanske strane olakšalo bi ustupke teritorijalne i prirodne od strane Abesinije u korist Italije. Britanska vlada nije tražila za to ustupanje ni sa jedne strane kakvo priznanje, osim da se očuvaju prava njenih državljana u onim abesinskim krajevima koji bi potpali pod Italiju. Ovaj predlog nije učinjen laka srca. Samo težina položaja navela je britansku vladu da ustupi jedan dio britanske teritorije bez rekompenzacije. Duboko žalim da ovaj predlog nije bio pogodan g. Mussoliniju».

Dakle, kao što se vidi, Italija se sada neće zadovoljiti ni sa teritorijalnim ustupcima od strane Abesinije. Ona sada već otvoreno traži još više. Italija hoće da učini kraj abesinskoj nezavisnosti, i traži za sebe puni protektorat nad ovom velikom zemljom, koja bi na taj način došla u kolonijalni odnos prema Italiji.

Što to pokazuje, tvrdi njemačka štampa, da je talijanska diplomatija, u cijelom ovom sporu, išla od početka sa gotovo izradjenim planom i sva njena dosadašnja aktivnost u pregovorima i rastezanju spora težila je samo za tim da bi se dobilo vremena za ratne pripreme. Pažljivo posmatraču, tvrdi dalje njemačka štampa, neće izmaći iz vida sa kakvom je sigurnošću Italija izbjegavala svako mirno rješenje ovog spora.

Abesinija čini sve što je u njezinoj moći da spriječi rat. Ne može doduše da se pokori Italiji i da joj dozvoli da s vojskom dođe u njezinu zemlju, ali inače je Abesinija ponovno apelirala na Društvo naroda, na Ameriku, na Francusku, ali bez uspjeha. Roosevelt je odgovorio abesinskom caru, da mu je žao, ali da se ne može plesti u stvari. Društvo naroda je u najvećoj neprilici i ovih je dana otpustio sekretar Društva naroda Avenol u London, da tamo ispita temeljitije situaciju, pa da vidi što će Društvo naroda učiniti. Francuska se drži tako da to pogoduje Italiji. Njezina štampa povlađuje Mussoliniju, a Laval je izjavio, da se ne može zauzeti oko rješavanja spora između Engleske i Italije, jer je unutarnja situacija u Francuskoj vrlo delikatna. Francuska neće da se stavi na stranu Engleske protiv Italije i zato, da se osveti Engleskoj zbog pomorskog sporazuma, koji je ona mimo Francuske sklopila s Njemačkom.

Dok ovo pišemo u čitavoj internacionalnoj štampi izlaze najzabudljivije vijesti: da je rat tu, da će buknući za koji dan, da je Italija spremna s četama na granici za ofenzivu bez ultimatum, ali da je i Abesinija poslala svoje trupe prema granici.

Italo-abesinska komisija, koja se je bila sastala u Holandiji, da rješava stvar incidenta kod Ual-uala, prekinula je naglo svoj rad i neće se više sastati, jer su razilaženja velika. Taj prekid smatra se u svijetu kao »signal rata«, koji je tu, siguran, neizbježiv...

VELIKI DOBIČKI VOJNE INDUSTRIJE V ITALIJI

Trst, julija 1935. — (Agis). — Po poročilih, ki jih priobčajo italijanski listi je razviden ogroman dvig delnic raznih podjetij in tovarov, ki so neposredno prizadete pri nabavah municije in drugih vojaških predmetov. Od aprila 1934 do maja 1935 beležijo delnice nekaterih tvrdk tak-le dvig:

Iva	124.—	200.50
Ansald	17.50	57.50
Breda	70.—	174.50
Brown Boveri	38.—	71.—
Fiat	226.25	380.50
Isota Fraschini	9.50	37.75
Bianchi	43.—	87.50
Pirelli	889.—	1077.—
Terni	136.—	240.—
Montecatini	138.25	180.50

Tako vidimo iz sledečih števil, da so akcije nekaterih družb poskočile za 100 in celo več odstotkov. Razvidno je tudi iz tega, kdo ima pravzaprav glavno korist pri tej afriški avanturi in kdo mora nositi glavno breme, ter največje žrtve.

KAKŠNI SE VRAČAJO IZ ABESINIJE!

Eden pilot brez nog, drugi z malarijo

Gorica, julija 1935. — (Agis). — V Gradiško sta se vrnila dva pilota, ki sta bila dodeljena abesinski ekspediciji. Eden je že prej dalj časa služil kot prostovoljec-pilot v italijanski Somaliji, drugi pa je bil prvič tam. Prvi se je pri nekem poletu ponesrečil, radi česar so mu morali odrezati obe nogi. Omenjeni je šel kot navdušen fašist, a vrnil se je domov kot velik nasprotnik sedanjega režima.

Pripovedal je o postopanju z vojniki in tudi z njimi — prostovoljci, ki je vse prej kot človeško. Ogromna vročina, slaba hrana in žeja ubijajo popolnoma vsako energijo in z orožjem v

rokah morajo držati vojake v disciplini. Mnogo jih je obolelo na malariji, a boje se jih poslali domov vsled bojazni, da ne bi to slabo vplivalo na ostale. Le malo komu se posreči tako, kot se je njemu. Za vse žrtve, ki jih je doprinesel, pa mu do sedaj še niso nakazali invalidnine, kot bi jo moral po zakonu dobiti. Zahtevali so celo iz bolnice, kjer se je zdravil, da mora vrniti stroške. Taki primeri so vsekakor opomin in tudi strah vsem, ki se podajajo in se morajo podati pod vojaško disciplino v afriške kolonije. Bati se je, da bo kljub ogromnim pripravam in tehnični dovršenosti, zmagalo vse drugo kot orožje.

VRATIO SE BOLESTAN IZ AFRIKE I SVRŠIO — U TAMNICI SLUČAJ JEDNOG BUZEČANA

Buzet, jula 1935. — Ovih dana se na buzejskoj stanici iskrcao jedan bolestan vojniki iz Sovinjštine. Vraćao se iz Istočne Afrike, gdje je dobio bolest, pa je pušten kući na bolovanje.

Teškom mukom se vukao pješke prema Sovinjaku. U svetom Martinu je zamolio u gostioni da mu dadu štogod za jelo, jer da je gladan i da nema novaca. Gostioničar mu je dao i za čas se oko njega sakupilo nekoliko ljudi, koji su htjeli da znadu kako je u Africi. Vojnik je pričao kako je vrlo zlo: svaki vojniki dobiva na dan 1 i pol do 2 litre vode za piće i za pranje, tako da su prisiljeni kupovati vodu, ali litra vode se plaća i do jedne lire.

Mnogo vojnika je bolesno, naročito od tifusa i upale pluća.

Kada je pojeo oprostio se s ljudima i uputio se teškom mukom prema kući, ali malo iza toga je došao u gostionu poznati fašista iz Buzeta Fabijančić. Doznao je što je taj bolesni vojniki pričao, brzo je potrčao za njim i silom ga odveo u Buzet. U Buzetu je bio osuđen na 20 dana zatvora, i onako bolestan je morao mjesto kući, da ode u zatvor.

Taj događaj je izazvao veliko negodovanje a naročito je svijet ogorčen na renegata Fabijančića, čiji roditelji nisu znali ni riječi talijanski kada su se doselili u Buzet.

AMERIČKI NOVINAR PROTJERAN IZ ITALIJE

opisuje strašne prilike pod fašizmom — Revolt zbog rata u Africi

Veliki američki list »Chicago Daily Tribune«, donosi izvještaj Davida Daraha, svog bivšeg dopisnika u Italiji koji je protjeran iz te zemlje, o situaciji u Italiji.

Pod diktaturom Mussolinija cio talijanski narod prinuđen je da primi jednoobraznost, prisiljen je na pokornost i vezan je tako da ne može da govori. Sistem tiranije je tako na široko i efektivno organizovan da ne može biti ni govora o nekom organizovanom otporu protiv dekreta Mussolinija. Poslije Mussolinija, najmoćniji čovjek u Italiji je šef njegove policije Arturo Bocchini.

Mussolinijev policijski sistem hvale kao najsvršeniji u Evropi. Policija i fašistička milicija pretstavljaju glavne stupove njegovog režima. Bocchinijevi ljudi su svuda. Oni uhođe svaki dio života, svaku vrstu aktivnosti. Talijani se ne usudjuju da javno govore. Policijski agenti su svuda. Svaki kelner je možda član te organizacije. Za obavještenja data policiji dobija malu novčanu nagradu.

U posljednje vrijeme vršena su mnogobrojna hapšenja u Lombardiji i Pije-

montu, naročito onih lica koja su poznata kao antifašisti. Ostrva i tamnice su puni političkih hapšenika, tako da su mnogi pušteni pod uslovom da idu u Istočnu Afriku, jer inače država nije u stanju da podnese tolike izdatke za uhapšene.

U Južnoj Italiji došlo je nedavno do nemira u gradovima Apulije i Kampenije, koji su ugušeni silom uz žrtve na obim stranama. Tvrdi se da su nemire prouzrokovali seljaci koji su odbili da plate porez.

Već od početka ove godine bilo je nemira u Bozenu i Meranu zbog otpora koji je pružila njemačka omladina prilikom pokušaja talijanskih vlasti da je regrutuju.

U Italiji se šire vijesti da su vojnici iz Sicilije i Južne Italije koji su bili određeni za Istočnu Afriku povrijedili dijelove tijela samo da bi izbjegli odlazak u Afriku.

Prema obavještenjima dopisnika, u mnogim talijanskim logorima vladaju neredi i zbrci i da su talijanske vojne vlasti zabrinute zbog brzine kojom se vojnici upućuju u Afriku, smatrajući da su potrebne duže pripreme.

VISOKE CENE ŽIVIL V TRSTU

Velika draginja najbolj potrebnih živil — Italija med najdražjimi državami

Trst, 1 julija 1935 — (Agis). — Intersindikalni komite je izdal naslednji cenik, ki bo v veljavi za tržiško provincio do nadaljnjega:

kruh	1.40—1.80
bela moka	1.55—1.65
koruzna moka	1.05—1.10
riž	1.55—1.80
fižol	1.85
testenine	1.00—2.90
meso	4.00—7.60
salame	16

Iz tega vidimo, da so cene najpotrebnejše hrane izredno visoke, kar zelo slabša položaj najnižjih ljudskih slojev. Vendar pa so cene še višje, vsaj po pripovedovanju naših ljudi, čeprav jih oblasti uradno drugače beležijo. Posebno občutno so se dvignile cene v zadnjem času, ko je nastalo pomanjkanje živil vsled povečane potrebe in potrošnje vojašine.

*

V zvezi s tem so zanimive številke ki jih je prinesel »Neues Wiener Journal« pretekli mesec, kjer primerja cene najnujnejših potrebščin v raznih državah. List prinaša daljši tabelarični pregled cen najvažnejših živil, razsvetljuje in kurjave. Cene so sestavljene na podlagi ugotovitev mednarodnega urada dela v Ženevi za leto 1934 v avstr. šilingih. Preračunane so po povprečnem tečaju. Iz tega posnemamo nekaj podatkov v svrhu primerjave z raznimi državami.

Kruh, bel: Avstrija 154, Nemčija 145, Jugoslavija 34.

Kruh, črn: USA 101, Švedska 79, Italija 76, Nemčija 67, Nizozemska 68, Avstrija 62, ČSR 44, Španija 40, Madžarska 34, Jugoslavija 29.

Pšenična moka: Italija 77, Jugoslavija 24.

Maslo: Švica 810, Italija 514, Avstrija 411, ČSR 389, Jugoslavija 315, Anglija 280.

Goveje meso: Švica 451, Italija 378, Nemčija 298, Jugoslavija 99.

Sladkor: Italija 280, Nizozemska 165, Jugoslavija 159, Nemčija 143, Švica 43.

Kava: Avstrija 1273, Italija 1038, Jugoslavija 564, USA 317.

Premog: Španija 2229, Italija 2153, Jugoslavija 446, Madžarska 392.

Električni tok za razsvetljavo: Nizozemska 84, Italija 79, Švica 77, Jugoslavija 68.

PADEC LIRE ZA SEDEM ODSTOTKOV

Trst, julija 1935. — (Agis). — Italijanska Lira je zabeležila v zadnjem času občuden padec vrednosti, zlasti na inozemskih borzah, kjer se je ponekod sploh ne jemlje v poštev pri nakupovanju. Tako se je v praksi, brez kakih uradnih proglašev, devalutizirala za 70%. Napoveduje pa se, da bo razvrednotena celo za četrtino svoje vrednosti.

SVE JE STRAHOVITO PO- SKUPILO ZBOG ABESINIJ

U posljednje vrijeme u trgovinama u Julijskoj Krajini sve je strahovito poskupilo. Trgovci za svako poskupljenje kažu, da je to zbog rata u Abesiniji. Nije ni čudo: prema upoređenju indeksa cijena na veliko vidimo, da je od januara do maja ove godine indeks skočio sa 277 na 302 stepena. Čak je i pulski list »Corriere Istriano« morao da piše o tim poskupljenjima kao o nečemu nepodnosivom.

VOJAKI PRIZADEVAJO KMETOM PO GORIŠKEM PO POLJIH OGROMNO ŠKODO!

Gorica, 6 julija 1935. — (Agis). — Že pred meseci so se pričele po raznih krajih na Goriškem vojaške vaje in se še vedno nadaljujejo. Prihajajo in odhajajo vedno nove čete, ki jih vežbajo po naših terenih. Kakor navadno tudi letos to ni brez posledic. Škoda, ki jo prizadevajo vojniki je tudi letos velika, kar poleg velike suše, ki je uničila precejšen del pridelkov, vzbujuje med kmeti veliko bojazan za bodočnost. Najbolj obupno je to, da vojaške oblasti prizadevajo škodo ne povračajo. Naj navedemo samo en primer iz Čezsoče, kjer so že dva meseca vojniki in ki so napravili domačinom že ogromno škodo. Popasli so z mulami skoro vse travnike, kmetom so pokradli precej drv, ki so jih imeli v skladovnicah. Ko je šel neki kmet prositi, da mu plačajo drva in povrnejo škodo, so ga prvič vrgli skozi vrata, drugič pa so mu zagrozili z aretacijo, če jih ne bo nehal nadlegovati. Upoštevati moramo še, da je bila Čezsoča lansko leto prizadeta še z drugo katastrofo, ko je namreč Soča odplavila precej zemlje, zlasti travnikov in njiv. Ko so šli letos kmetje prositi za odpis davkov, so jim odvrgli in se z njih norčevali, da sedaj lahko lovijo na svojem svetu ribe. Tako ostajajo naši kmetje pri vsem popolnoma brez pravice, in nimajo nikogar, ki bi jih zastopal ter branil.

V cerkvi so pred kratkim oznanili, da če dobijo koga na vojaškem letališču, bo brezpogojno obsojen na šest mesecev zapora ali 600 Lir denarne kazni. Prostor za vojaško letališče so odvzeli kmetom in ga do sedaj še niso plačali, kljub temu da so jim to obetali. To pomeni za domačine največji udarec, ker so jim s tem vzeli najlepše travnike, ki so jim donasili skozi leta največ. Tako sedaj ne morejo tod niti kositi trave, poleg tega pa morajo še vedno plačevati za odvzeta zemljišča davke kot so jih prej, ko je bila zemlja še v njihovi posesti.

NEZAUPANJE TUDI MED OFICIRJI

Reka, junija 1935. — (Agis). — Kot vsako leto so tudi letos prišli večji oddelki vojaštva raznih strok v bližino meje na vojaške vaje. Tako jih je vsa Ilirska Bistrica polna. Govori se, da so italijanske politične oblasti, v zvezi z bližnjim spopadom z Abesinijo, precej pozorne na vojaštvo in oficirje, ki je nasprotno temu početju in ki je s tem postalo sumljivo. Tako so pred kratkim policijske oblasti izvršile obsežne preiskave na stanovanjih vseh oficirjev v Ilirski Bistrici med časom, ko so se ti nahajali na vajah. O podrobnem poteku in izteku ter posledicah nam ni še točno znano. Gotovo pa ne bo imelo tako nezaupanje političnih oblasti, pri vojakih bogve kako dobrih posledic.

GLASOVI IZ TALIJANSKIH KOLONIJ V AFRIKI

Trst, junija 1935. — (Agis). — Naš list je že večkrat poročal o obljubah, ki so bile dane delavcem prostovoljcem, ki so jih zbrali in poslali v Afriko. Od teh nesrečnejšev pa prihajajo le redka poročila in še ta ne povedo bogve kaj. Znano je, da italijanske oblasti vršijo strogo cenzuro na vso pošto, ki prihaja iz Afrike. Vendar pa je te dni neka družina v Trstu kljub strogi cenzuri dobila pismo od svojca, ki je odšel kot »prostovoljec«. Poročilo ne pove ničesar razveseljivega. Nesrečnejš namreč piše, da naj oni, ki se mislijo podati v italijanske afriške kolonije raje ostanejo v Trstu, pa četudi bi se preživljavali samo s travo. Dalje pravi, da ni nobenega upanja več, da bi se že kdaj vrnili v domače kraje, kajti razmere so take da jim bo moral prej ali slej vsak podleči.

MILITARIZACIJA RADNIKA U ISTOČNOJ AFRIKI

Visoki komesar za Istočno Afriku De Bono izdal je naredbu da se radniki, bilo Talijani bilo urođenjenci, ne smiju udaljavati sa mjesta rada bez dozvole. Ujedno je zaprijetio visokim kaznama privatnicima koji bi uzeli na rad radnika bez dozvole, ili radnika koji nema pismenog otpusta od vlasti.

PRIVATNE LADJE V VOJAŠKI SLUŽBI

Trst, julija 1935. — (Agis). — Italijanska vlada je sekvestrirala skoro vse privatne trgovske ladje za prevoz vojaštva in municije u Afriko. Celo najveći in najbolji luksuzni parniki moraju sedaj prevažati vojaške čete, kar seveda prizadevja podjetjem velikanske škode, ker se ne more računati na preveliko pažnju z opremo luksuznih ladij. Mnogo ladij se je moralo s potovanja vrniti. Tržaško pristanišče izgleda sedaj še mnogo bolj prazno, posebno, ker ni vsidranih već niti onih ladij, ki so bile do zadnjega brezposelne. Tudi pristaja zelo malo potniških parnikova, zlasti većjih prekomorskih.

Naša kulturna kronika

STIHOMI O JADRANU

»Jadranska antologija« Nike Bartulovića

Gervais i Balota u antologiji

U drugom kolu »Pomorske biblioteke Jadranske Straže« u Splitu izašla je ovih dana i »Jadranska antologija«, koju je uredio književnik Niko Bartulović. U toj omašnoj knjizi (preko 300 stranica) uspio je Bartulović da nam prikaže sve važnije i karakterističnije pjesme koje pjevaju o moru — počevši od narodne pjesme, pa preko stare dalmatinske književnosti do današnje moderne i najnovije literature, i srpsko-hrvatske i slovenačke.

Ova antologija stihova o moru nema pretenzija da bude ni antologija takozvane čiste lirike, ni antologija u pravom značenju riječi, tj. zbirka najboljih pjesama uopće. Glavni cilj je bio da se dade izbor pjesama u kojima se govori direktno o moru i primorju, da bude u isto vrijeme i dokaz kako o moru pjevaju skoro svi naši pjesnici iz svih naših krajeva, i da plodovi te književnosti prođu u sve naše krajeve, kako bi se čim prije i čim jače formirala i afirmirala pomorska svijest cijelog našega naroda. To je bio glavni zadatak kojega su izdavači stavili u dužnost uredniku ove antologije.

Literarno estetska strana te antologije ovisila je o ličnosti urednika. Držeći se tog »jadranskog« kriterija, urednik je u tom okviru imao da dade uspjelu antologiju i s estetskog stajališta. Trebalo je poznavati, u prvom redu, suštinu takozvanog jadranskog problema, a osim toga je urednik te antologije morao da pozna odlično svu našu literaturu, i tradicionalnu i umjetnu, i staru i novu. Povrh toga trebalo je da urednik bude literata, esteta, koji će moći izabrati najbolje između najboljega.

Valjda je među svima našim književnicima bio jedino Niko Bartulović, koji je mogao da dade sve to u jedan mah. Dobar poznavatelj Jadrana i svih problema koji su s njime u vezi; dobar poznavatelj tradicionalne i stare dalmatinsko-dubrovačke literature; po zanimanju savremen književnik i vrlo plodan publicista, on je zbirlu jedini mogao da uredi takovu antologiju koja bi odgovarala ciljevima Jadranske straže, a ujedno bila i dobra antologija s estetske strane.

U toj antologiji nije Jadrano ograničen na političke granice, jer odlično mjesto zauzimaju i naši istarski i slovenački pjesnici iz krajeva pod današnjom Italijom. I u samom predgovoru Bartulović je hotimice podvukao te naše pjesnike, polazeći s ispravnog stanovišta da je problem Jadrana od Rijeke preko Kamenjaka do Devina samo jedan dio tog jadranskog problema, i to najakutniji i najvažniji. Našem barba Riki posvećen je poseban članak u predgovoru, a kod Slovenaca, Gregorčiča, Gradnika, Grudena, Bevka itd. podvučeno je da su iz današnje Julijske Krajine. Bartulović je pošao i dalje: on je i kod drugih pjesnika izabrao pjesme koje spo-

minju naš kraj pod Italijom, ako je takvih pjesama bilo i ako su bile vrijedne. Tako će mnogi od nas biti iznenađeni kada pročitaju u toj antologiji pjesmu »Na Kvarneru« Dragutina Domjanica, u kojoj daje završnu poantu »sunce koje zapada za Učkom gorom«.

U antologiji su zastupani svi naši izraziti pisci, počevši od dum Mavra Vetranica preko Prešerna, Preradovića i Vojslava Ilića do Miroslava Krleža. Nije bio lagan posao stvoriti antologiju od tako heterogenih pisaca, i po dobu u kojem su živjeli i po njihovoj sposobnosti i po idejama koje su ispojevali. Smiješati i stare i nove, i Srbe i Hrvate i Slovence, štampati knjigu i ćirilicom i latinicom. (Ćirilicom su štampali pjesnici koji su slabije poznati u Srbiji, a latinicom oni koji su živjeli i pisali u istočnim krajevima, pa je i to jedna dobra strana ove antologije). A povrh toga treba imati na umu, da predmet o kome se pjeva ne ulazi u kakvoću pjesme, a ovdje je predmet bio ograničen, pa je trebalo na ograničenom predmetu naći najbolje pjesme. Svaka antologija je uvijek bila stvar raznih kompromisa, i čim je tih kompromisa bilo više, urednicima je bilo teže da te kompromise koordiniraju. Tako je bilo i ovdje, a čak je tih kompromisa bilo vrlo mnogo.

Ali treba imati na umu da je cilj ove antologije bio da dade izbor pjesama o moru. Niko Bartulović je dao više od toga; on je dao zbirku dobrih pjesama o moru, i narodnih i umjetnih, i starih i novih. A mi smo mu zahvalni što je u toj antologiji dao, moglo bi se kazati, počasno mjesto našim pjesnicima iz krajeva pod Italijom, i što je unio u ovu antologiju skoro sve one lipe pjesme u kojima se spominje naše more i primorje od Opatije do Devina. — Tu je i jedna čakavska pjesma barba Rikina, a Mate Balota i Drago Gervais zastupani su sa po dvije pjesme. Te čakavske pjesme su štampane ćirilicom pa će tako tu našu čakavštinu upoznati i u krajevima gdje se čita pretežno ćirilica. (t. p.)

II. KOLO POMORSKE BIBLIOTEKE JADRANSKE STRAŽE.

Pred nekoliko dana izašlo je štampa II. Kolo Pomorske biblioteke Jadranske straže, koje je obogatilo našu književnu produkciju četirima veoma zgodnim i zanimljivim knjigama. Knjige su ove:

1. Dr. Petar Skok: »Dolazak Slovena na Mediteran u svijetlu lingvistike« (latinicom) strana 276. Cijena din 35.—
2. Dr. Ljubo Karaman: »Dalmacija kroz vijekove« (ćirilicom). Strana 244. Cijena Din 35.—
3. Prof. Jakša Raglić: »Makarska i njeno primorje« (ćirilicom). Strana 218. Cijena din 25.—
4. Niko Bartulović: »Jadranska antologija« (lat. i ćirilicom) stihove. Strana 307. Cijena Din 35.—

Sve ove četiri vrlo zanimljive i vrijedne knjige u izdanju II. Kola Pomorske biblioteke Jadranske straže stoje, ako se naruče kompletno din 100.—, dočim cijena svake pojedine knjige zasebno, označena je uvodno.

BALOTINE „ROŽENICE“ UGLAZBIO JE IVAN MATETIĆ-RONJGOV

A IZVESTI ĆE IH DOKORA PO PRVI PUTA ZAGREBAČKI »LISINSKI«

Saznajemo, da je naš ugledni kompozitor Ivan Matetić Ronjgov završio kompoziciju »Roženice« na tekst istomene poznate pjesme u čakavštini našeg Mate Balote. Partitura iznosi 35 stranica. Kompozicija, u kojoj su došli

do izražaja najkarakterističniji istarski muzički elementi, predstavlja novi veliki uspjeh Ivana Matetića. Bit će izvedena po prvi put od odličnog zagrebačkog pjevačkog zbora »Lisinski«.

KNJIŽICA USPOMENA

NA PREDRATNO DOBA U JULJSKOJ KRAJINI

Ferdo Karis: Spomini iz narodnoga in sokoškoga življenja

U Mariboru je nedavno izašla malena knjižica uspomena, koju je napisao Ferdo Karis, umirovljeni viši poštanski činovnik u Mariboru, poznat u narodnim i sokoškim redovima naše starije generacije. Karisovi »Spomini iz narodnoga in sokoškoga življenja« (kako je naslov knjižice) sadrže njegove doživljaje tokom dugogodišnje službe koju je Karis proveo kao poštanski činovnik u raznim manjim i većim mjestima današnje Julijske Krajine. Karisove uspomene izlaze su prošle godine u Mariborskom Večerniku »Jutra«, a sada ih je pisac izdao u posebnoj knjižici, koju su sa nekoliko riječi popratili urednik spomenutog lista R. Rehar i pretsjednik Jugosl. Emigrantskih udruga Dr. I. M. Čok.

Karisove uspomene sežu u razdoblje sedamdesetih godina. Na prvim stranicama autor opisuje svoj boravak u službu u istarskom gradiću Buzetu u vrijeme (1874) kad se gradila istarska željeznica. Karis iznosi prilike u ovom tada još sasvim talijanskom gnijezdu, te spominje razne svoje neprilike — jer je Karis — kako se iz brošure vidi — odmah u početku, a to će učiniti i kasnije, isticao otvoreno svoje narodnjaštvo. Opisujući svoje doživljaje, Karis spominje i razna imena naših ljudi iz okolice, među ostalima poznatog našeg zaslužnog narodnja-

ka Frana Flego, koji će postati kasnije prvi hrvatski načelnik ove velike i važne općine kad je pala u naše ruke.

Iz Buzeta je Karisa vodila služba u Ljubljano, nato je bio premješten u Omišalj (na Krku), a zatim u Pulu. Opisujući život u Puli, Karisu se desila jedna omaška. Na str. 26. spominje puljsku »Citatnicu« i pogrešno za nju veli da se nalazila »v predmestju Ližjanus«, jer je Ližnjan odviše udaljen od Pule (nekih 10 km!) a da bi mogao biti njeno predgrađe.

U Puli je Karis službovao samo godinu dana, zato su ovdje njegovi podatci dosta mršavi. Društveni je život bio tada (godine 1883) još slabo razvijen, a glavni ton mršavoj toj društvenosti davali su mornarički časnici i državni činovnici iz arsenala naše i uopće slavenske narodnosti.

Trst osamdesetih i devedesetih godina opširnije je prikazan u Karisovim uspomenu. U gradu je već postojalo sokoško društvo, kome Karis odmah postaje odbornikom a kasnije i starostom. Karis opisuje društveni rad Sokola, spominje izlete u okolišna mjesta, govori o svojim znanjcima, pa tako iz njegovog pričanja izbija interesantna slika prilika i ljudi u Trstu onoga vremena.

— Da, to je bilo življenje tedaj v Trstu, kliče na jednom mjestu autor oduševljeno. Edini smo si bili vsi Slovenci in Hrvatje. Tu ni bilo strankarstva, ne liberalcev, ne klerikalcev, ne višjega ne nižjega. Vzgled so nam bili prvaki Hrvatje: dr. Vitezić, prof. Spinčić, dr. Laginja, braća Matko in Fran Mandić, braća Bašti-

SLOVAČKA STUDIJA O ANTI DUKIĆU

U ovogodišnjem izvještaju državne trgovačke akademije u Nitri nalazi se pored ostalih dviju rasprava i jedna o životu i radu Ante Dukića. Raspravu je napisao direktor akademije Dr. Vojtjeh Mierka, koji je već ranije preveo na slovački neke Dukićeve pjesme, aforizme i »Dnevnik jednog magarca«. U ovoj opsežnoj i toplo pisanoj studiji osvjetljuje Mierka Antu Dukića kao čovjeka, rodoljuba, učitelja, pisca i pjesnika, te dodaje na koncu pjesmu »Chrame«, koju je preveo već ranije i objavio u »Nitranskim Novinama«.

NOVA PEDAGOŠKA KNJIGA ANTE DEFRAČESKA

»Skupna nastava u teoriji i praksi«

Kao što na ovom mjestu registrirano beletristička djela naših pisaca, potrebno je da se registrira i naučna djela naših ljudi iz jednog i istog razloga: da se name istakne kako mi emigranti iz Julijske Krajine nismo ovdje jedino beskućnici i begunci, već da mi aktivno saradjujemo na izgradnji jugoslovenske kulture i da, u poredbi sa brojem, dajemo kvalitativno i kvantitativno svoj prilog iznad prosječnosti. Time naši pisci povezuju duhovno onaj naš kraj pod Italijom sa ovim narodom ovdje.

G. A. Defračeski, profesor na Učiteljskoj školi u Zagrebu, izdao je kroz zadnjih deset godina, šest zapaženih pedagoških knjiga, ne računajući mnogobrojne članke i kraće rasprave u stručnim i ostalim listovima. Ovih dana mu je izašla iz štampe knjiga pod naslovom »Skupna nastava u teoriji i praksi«. U toj knjizi, koja se dijeli na teoretski i praktični dio, prof. Defračeski iznaša neke nove i originalne poglede u našoj pedagoškoj literaturi i daje smjernice za nov rad u našim školama. Kao odličan praktičar, koji nove struje odgoja u svijetu okušava najprije u vježbanicima, on nastoji da te nove struje, koje odgovaraju našim prilikama, prilagodi našoj školi i da ih popularizira. U tome je imao do sada vidljiva uspjeha, što posvjedočuje i izlazak ove šeste knjige. — (t. p.)

ISTARSKO MUZIČKO »STANDARD DJELO«

Na posljednjem koncertu Lisinskog bila je izvedena glasovita Matetićeva kompozicija »Čače moj«. Kritičar »Jutarnjeg lista« piše najpohvalnije o tom odličnom muzičkom djelu, pa kaže među ostalim, da je to istarsko muzičko standard-djelo.

KRITIKA O BOGOMIRU MAGAJNI I BEVKU.

U »Srpskom Književnom Glasniku« od 1 jula izašao je kritički osvrt na najnovije djelo Bogomira Magajne »Graničarji«. U istom broju izašao je prikaz Bevkovog književnog stvaranja.

RECITACIJE GERVAISOVE LIRIKE U SPLITU.

Humorista i recitator Eugen Pancer priređuje u Splitu svoje večeri. Na programu ima među ostalim i Gervaisovu čakavsku liriku, koja se svidjela Splićanima.

CAR EMIN U ANTOLOGIJI HRVAT-SKE PROZE.

U izdanju zagrebačke Minerve izašla je antologija hrvatske proze, a među ostalim velikim piscima nalazi se i naš Viktor Car Emin s novelom »Budakova želja«, koja se smatra njegovim najboljim djelom te vrsti.

jan in drugi. Od teli smo se naučili mnogo, kar diči napredujući narod.«

No ovu odveć optimističnu gotovo idiličnu sliku (str. 54) pisac malo podalje — samo jednu stranicu — ispravlja i bilva kritičniji, spominjući »našo staro bolezne«. Govoreći naime o zaslugama prvih pionira među radničkim slojem Viktora Dolenca i Ivana Dolinara, nadovezuje kako su u Trstu postojala dva radnička društva: prvo je bilo Delavsko podporno društvo sa 1500 članova, drugo Delavsko podporno in bralno društvo s 500 članova.

— Da sta bili dve društvi, je bil vzrok »predsedniškega mesta« v prvem društvu, kaže Karis, i uzvikuje: »To je naša stara bolezen!«

U Karisovu prikazivanju slovenskog života u Trstu zanimljiva su naročito ona mjesta u kojima prikazuje pojedine narodne prvake, tako Nabergoja, dra Gregorina i druge od Slovenaca, a od Hrvata u Trstu Matka Laginja, te braću Mandić, liječnika Frana (»zelo fin, mehak človek, vedno eleganten, v svi salonski obleki in s svetlo sivim cilindrom...«) i profesora Matka, urednika »Naše Sloge« — koga osobito uspijeo karakterizira, među ostalim i ovim riječima: »Mandić je bil izborn pisatelj in njegovi članki so vžigali. Bil pa je tudi ljudski govornik prve vrsti...«

Daljnja sjećanja u Karisovoj knjižici odnose se na godine službe provedene u Divači, zatim u Sv. Petru na Krasu, a od godine 1906 do početka svjetskog rata u Gorici, zapravo do rata s Italijom, 25 maja 1915. Tom godinom završavaju se Karisove uspomene a tom se godinom

ŠTO RIJEKA MISLI O ABESINIJI

ROKČEVE REFLEKSIJE

Rijeka, jula 1935.

— Todore! Todore... — govore naši. A njihovi, ne znajući kako da proguraju žuč, što ih muči, uzdižu ironično: — moj de cussi no la pol andar! Bolje nego li je sada, ne može da bude!

Jedan čudan fenomen: već niko ni u što ne vjeruje, najmanje u politička prijelazna. Dnekle i s pravom. Ta — Bože dragi! — koliko se je tih prijelaznih iskombinivalo onamo od ljeta gospodnjega 1922 pa do dana današnjega. I sva su se ta prijelazna zaljevala šampanjcem i svaka se je takva zdravica svršavala riječima: — Nema te silo, koja bi mogla naša dva naroda da razdvoji! Tako se pjevalo u Rimu, dok su se stvarala prijelazna s Rusima, s Turcima s Arnautima, s Nijemcima. Pa evo, kako se sve svršilo!

Nego — što se tiče Rusa, Turaka, Arnauta i Njemaca, ajde, de, — moglo se odmah prorokovati da će ta prijelazna biti ono što naši kažu: do pola zdjelo, od pola zdjelo — vragu mrvo! Ali prijelazstvo s Engleskom — kuda se ono djenulo, za pet rana Božjih! To nije bilo neko obično prijelazstvo sklopljeno onako iz slučajja ili zbog neke kombinacije, već je to prijelazstvo, prema pisanju talijanskih novina, bilo nešto sasvim ekstra, staro, istinsko, iskreno, u jednu riječ tradicionalno. A sada?

I svemu je kriva ona crna Abesinija! I kakva se polemika rasplamtala! I što se sve reklo i s jedne i s druge strane! I ni pola jada, da tu polemiku vode samo kojejkakvi Gajde i njima slična piskarala. Ali tu se našao čak i jedan talijanski general, koji je Englezima spomenuo, da su u južnoj Africi počinili u svoje vrijeme strahovitih, upravo nečuvenih zvjerstva, našto se odmah našao Englez, koji je Talijanima stao da dokazuje crno na bijelom, da oni i danas u Cirenai, u Tripolisu, barataju s robovima. Zemljo otvori se!

Tradicionalno prijelazstvo!
— Čujete, Rokac, znate vi, otkuda prihaja beseda — tradicionalne? upita me jednog dana Nijetta.

— Pa — od traditio... — odgovorih.
— Čel! to su čakule! Tradicionalno prihaja od — tradire, zato, ako vam ki reče, da vam je tradicionalni prijatelj, znajte, da će vas prei ale pokleje tradit, kako su sada tradili i Englezi one njihove tradicionalne prijatelje Talijane.

Jučer sam sreo na Korzu jednoga našega Fiumana, koji je ljeta 1919 išao uokolo odjeven kao Ardit. Uhvatio me ispod ruke pa će mi:
— Ma si, Rokac mlo, ja sam Talijan, pravi Talijan, samo ti vrazja Abisinija ne gre mi nikako zdolun...

Tako je i kod drugih: nikomu se ona crna zemlja ne da »zdolun«. — (Rokac.)

CLANAK O MATKU MANDICU

U zagrebačkom dnevniku »Jutarnji List« od 30 juna izašao je članak o Matku Mandiću povodom dvadesete godišnjice njegove smrti.

FERDO DELAK V SALZBURGU NA STUDIJA.

G. Ferdo Delak je otpotovao v Salzburg, kjer bo obiskoval strokovno šolo za radiofonijo.

PROMOCIJA.

Dne 21 junija je pa promoviral na slavni češki Karlovi univerzi v Pragu za doktorja vraga zdravilstva komaj 24-letni g. Davorin Cijan iz Maribora, sin kontrolorja državnih železnice pri generalni direkciji v Beogradu g. J. Cijana.

JOŠ JEDAN DIPLOMIRANI PRAVNIK

Koncem tek minulog ljetnog semestra diplomirao je na pravnom fakultetu u Subotici g. Orjen Skaljer, sin našeg uvaženog dra Lovre Skaljera, revolucionera i borca za slobodu Istre u najtežim danima rata. Čestitamo!

U FOND „ISTRE“

Reja Leopold - Maribor . . .	din	15.—
Flego Antun - Gor. Stubica . . .	„	5.—
Rubeša Fran uč. u m. Kastav . . .	„	20.—
Božo Oplanić - Karlovac . . .	„	5.—
E. P. - Pasova - Njemačka . . .	„	10.—
X. X. - Subotica . . .	„	20.—
U prošlom broju objavljeno . . .	„	37.321.10
UKUPNO din		37.396.10